

Vastaaajan nimi: _____

1. Selitä lyhyesti seuraavat käsitteet tai ilmiöt:

a) Checks and balances -järjestelmä (1 piste)

---

b) Semipresidentiaallinen järjestelmä (1 piste)

---

c) Digitaalinen kuilu (1 piste)

Vastajan nimi: _____

d) Valtiojärki (Staatsräson) (1 piste)

---

e) Kabylymyytti (1 piste)

---

f) Voimatasapainopolitiikka (1 piste)

Vastaajan nimi: _____

g) Monroen oppi (1 piste)

---

h) Hannah Arendtin vallan käsite (1 piste)

__/8 pistettä

Vastaajan nimi: _____

2. Ovatko seuraavat väittämät tosia (T) vai epätosia (E)? Rastita oikea vaihtoehto

- a) Erich Rafael kritisoi vahvan ja itsenäisin toimivaltuuksin toimivan valtionpäämiehen roolia **(1 piste)** T__ E__
- b) Reflektivistiset teoriat korostavat, että käsitys totuudesta on aina näkökulmasta riippuvainen **(1 piste)** T__ E__
- c) Italialainen politiikkatieteilijä Gaetano Mosca puoltaa demokraattista hallitusmuotoa koskevaa periaatetta, jonka mukaan kansa hallitsee itse itseään **(1 piste)** T__ E__
- d) Parlamentaariseen järjestelmään alettiin puhua monissa Euroopan valtioissa 1600-luvun loppupuolella **(1 piste)** T__ E__
- e) Valistuksen subjekti liittyy 1500–1700-lukujen Eurooppaan, ja sitä luonnehtii käsitys identiteetin autonomisuudesta ja pysyvyydestä **(1 piste)** T__ E__
- f) Laaja-alainen tai pehmeä turvallisuus voidaan jakaa kolmeen alaryhmään, jotka ovat ympäristöturvallisuus, asevarainen turvallisuus ja inhimillinen turvallisuus **(1 piste)** T__ E__
- g) Turvallistamisen käsite viittaa puhetapahtumaan, jonka pohjalta pyritään tunnistamaan kansainvälisessä politiikassa ilmeneviä objektiivisia uhkia **(1 piste)** T__ E__

Vastajan nimi: _____

h) Vilho Harlen mukaan kriittisessä geopolitiikassa on korostettu kriittisen yhteiskuntateorian tavoitetta, jonka mukaan on tärkeää osoittaa yhteiskunnallisen muutoksen ja poliittisen toiminnan mahdollisuus **(1 piste)** T__ E__

i) Filosofi Thomas Painen poliittisen antropologian mukaan ihminen kykenee ylittämään ”eläimelliset” vaistonsa ja elämään muiden ihmisten kanssa rauhanomaisesti **(1 piste)** T__ E__

j) Nominalistisessa kielifilosofiassa nähdään käsitteiden merkityksen tulevan niiden käytöstä, jolloin niiden alkuperäisiä merkityksiä ei voi löytää **(1 piste)** T__ E__

k) J. V. Snellman ei puoltanut yleistä äänioikeutta tai sääty- eli korporaatioedustuksen korvaamista yksi- tai kaksikamarisella parlamentilla **(1 piste)** T__ E__

l) Karl Kautsky piti parlamentarismia edullisena vallan muotona, koska sen avulla työväenluokka ja köyhälistö voivat kilpailla poliittisessa voimassa ja taidossa porvariston kanssa **(1 piste)** T__ E__

___/12 pistettä

Vastaajan nimi: _____

3. Vastaa seuraaviin kysymyksiin:

a) Miten Cynthia Weber lähestyy myytin käsitettä politiikan tutkimuksessa? (2 pistettä)

---

b) Mitä John Agnew tarkoittaa geopolittisella mielikuvituksella? (3 pistettä)

Vastaaajan nimi: _____

4. Vastauslomakkeen sivuilla 11–14 on ote ministeri Max Jakobsonin puheesta, joka julkaistiin Helsingin Sanomissa toukokuussa 1996. Analysoi tekstiä seuraavien käsitteiden tai ilmiöiden valossa:

a) Friedrich Naumannin käsitys pienestä valtiosta (**2 pistettä**)

---

b) Erik Ringmarin tunnustamisen käsite (**2 pistettä**)

Vastaajan nimi: _____

c) Hakkaraisen artikkelissa määritelty historiapolitiikan käsite (2 pistettä)

---

d) Suuralueiden maailma (2 pistettä)

Vastajan nimi: _____

e) Suomen poliittisen realismin kertomus kylmän sodan jälkeen (2 pistettä)

---

f) Suomen kansainvälisen yhteisöllisyyden puhetapa kylmän sodan jälkeen (2 pistettä)

___/12 pistettä

TEHTÄVÄN 4 AINEISTO

Max Jakobson, "On pohdittava, mikä on turvallisempaa - sitoutuminen vaiko yksinjäätminen?". Helsingin Sanomat 7.5.1996

Kylmän sodan päättymisen jälkeen Euroopan valtiot ryhtyivät rakentamaan uutta turvallisuusjärjestelmää, joka pyritään ankkuroimaan hallitusten välisiä sopimuksia syvemmälle yhteiskuntien perusarvoihin. Sen johtoajatuksena on, että vain Euroopan kansakuntien yhdentymisen demokratian ja markkinatalouden pohjalta voi luotettavasti ja peruuttamattomasti taata rauhan ja turvallisuuden maanosassamme. Tämän päämäärän saavuttamiseksi Euroopan unioni on laajennettava kattamaan Keski- ja Itä-Euroopan maat ja myös Venäjä integroitava poliittisin ja taloudellisin sitein demokraattisten valtioiden yhteisöön.

Tämän suuren linjan toteuttamiseen ovat kaikki Euroopan kansakunnat sitoutuneet: tällä tiellä jatketaan. Itsestään selvää on, että Suomen elinetsujen mukaista on täysipainoisesti osallistua ponnisteluihin yhteisen päämäärän saavuttamiseksi.

Yhä useammin kuulee Venäjällä sanottavan, että läntinen yhteiskunta ja talousmalli ei sovi Venäjälle, mutta epäselväksi jää, mitä sen tilalle halutaan asettaa. Selkeämmin muutos näkyy ulkopoliitiikassa. Venäjä pyrkii palauttamaan menettämänsä suurvalta-aseman. Ensimmäisenä tavoitteena on entisten neuvostotasavaltojen kytkeminen nykyistä tiiviimmin Venäjän ohjaukseen. Ukrainasta tulee Euroopan turvallisuuden neuralginen piste. Myös Baltiaan saattaa kohdistua voimistuvaa painostusta. Naton laajentamista Venäjä vastustaa ennen muuta siitä syystä, että Natoon liittyvät valtiot jäisivät peruuttamattomasti Moskovan vaikutuspiirin ulkopuolelle. Yhdysvaltain vastapainoksi Venäjä kehittää yhteistyötä Kiinan kanssa. Se lisää asevientään myös sellaisiin maihin, joita Yhdysvallat tahtoisi eristää, ja aktivoi toimintaansa Balkanilla ja Lähi-Idässä.

En tarkoita, että Venäjän ja lännen suhteissa olisi tapahtumassa dramaattinen muutos. Mutta ilmeistä on, että Venäjän integroituminen läntisten demokratioiden yhteisöön on etäinen tavoite.

Ulkopuolisten mahdollisuudet vaikuttaa Venäjän kehitykseen ovat tietenkin vähäiset, mutta vielä joitakin vuosia sitten voitiin uskoa, että dynaaminen ja menestyvä läntinen yhteisö rohkaisisi ja kannustaisi Venäjän uudistusvoimia. Mutta tänä päivänä läntinen yhteisö itse potee uskonpuutetta.

Suomen ulkopoliitiikka on erilaisissa tilanteissa joustavasti käyttänyt erilaisia keinoja omien intressiensä turvaamiseksi. Joskus se on ollut pysyttämistä suurvaltojen ristiriitojen ulkopuolella, toisinaan taas nojautumista ulkopuolisten valtojen tukeen, ja eräissä tilanteissa olleet puolueettomuuden ja liittoutumisen yhdistelmä on ollut se ratkaisu, jota olemme käyttäneet turvallisuutemme varmistamiseksi. Mitkään doktriinit tai dogmit eivät ole pienelle valtiolle sopivia ulkopoliitiikan ohjenuoraksi.

Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen olemme voineet yhdistää molemmat perustavoitteemme uudella tavalla. Olemme liittyneet Euroopan unioniin, mikä varmistaa sen, ettemme jää enää yksin kriisitilanteessa, mutta olemme vältäneet sotilaallisia sitoumuksia jäämällä WEU:n ulkopuolelle emmekä ole hakeneet Natoon jäsenyyttä.

Hallituksen virallisen tekstin mukaan jäsenyys EU:ssa on Suomen turvallisuuspoliittinen perusratkaisu. Vaikka siihen ei sisälly takeita siitä, että saisimme tarvittaessa sotilaallista apua, se varmistaa muiden EU-maiden poliittisen tuen kriisitilanteessa. Tämä ei ole pelkästään suomalainen tulkinta. Ranskan ulkoministeri **Herv de Charette** sanoi 2. huhtikuuta 1996 pitämässään puheessa EU:n puolueettomiin jäsenvaltioihin

viitaten, että "EU-jäsenyys sisältää tosiasiallisen (de facto) turvallisuussitoumuksen". Hän esitti myös, että unionisopimukseen tulisi lisätä "poliittinen solidaarisuus -pykälä".

Suomen asemaa ei kuitenkaan riittävästi tunneta Euroopan unionin piirissä. Suomi mainitaan usein yhtenä neljästä puolueettomasta maasta - näin esimerkiksi Ranskan ulkoministerin äskeisessä puheessa - vaikka Suomen geopoliittinen asema on olennaisesti toinen kuin Itävallan ja Ruotsin, Irlannista puhumattakaan. Itävaltalaiset elävät tänä päivänä Habsburgien entisten maiden ystävällisessä syleilyssä. Suomen ja Ruotsin ero taas on siinä - näin kirjoitti äskettäin suomalainen ekonomisti ihailevassa sävyssä - että "Ruotsissa ei nähdä painajaisia itsenäisyyden menettämisestä". Ei tietenkään: Ruotsin itänaapurina on itsenäinen ja puolustustahtoinen Suomi.

Meillä on hyvin vähän huomiota kiinnitetty Ruotsin puolustuspolitiikan muutokseen. Maavoimia on karsittu kovalla kädellä ja asevelvollisia koulutetaan enää vähemmän kuin puolet ikäluokasta. Valmiudesta yllätyshyökkäyksen torjumiseen on pitkälti tingitty.

Suomea ei voi verrata muihin Euroopan unionin maihin, ei Pohjoismaihinkaan, siitä yksinkertaisesta syystä, että Suomi on ainoa EU:n jäsen, jolla on yhteinen raja Venäjän kanssa. Tämän seikan merkitystä EU:lle ei nähdäkseni ole Länsi-Euroopassa vielä täysin tiedostettu. Kun esimerkiksi Ranskan ulkoministeri puhui solidaarisuuspykälästä, hän ilmeisesti tarkoitti, että sen kautta unionin puolueettomat jäsenvaltiot sidottaisiin yhteiseen turvallisuuspolitiikkaan. Mutta kysymys solidaarisuudesta voidaan asettaa myös toisin päin. Kun Suomi neuvotteli EU:n jäsenyydestä, kävi selvästi ilmi, että jos Suomi olisi pyrkinyt WEUn jäseneksi, se ei olisi siihen päässyt, ellei se olisi liittynyt myös Natoon. Toisin sanoen WEU:n nykyiset jäsenet eivät olisi olleet valmiit antamaan Suomelle turvallisuustakeita, ellei myös Yhdysvallat olisi ne allekirjoittanut. Siis jälleen kerran: Euroopan turvallisuuden varsinainen takuumies on Yhdysvallat Naton kautta.

[Ei voida] ... varmuudella tietää, ottaako Nato uusia jäseniä, ja jos ottaa, mitkä valtiot kelpuutetaan ja missä järjestyksessä se tapahtuu. Jonossa ovat odottamassa kuusi entistä Varsovan liiton maata ja kolme Baltian maata.

Muodollisesti kaikki [NATOn] jäsenyyttä tavoittelevat valtiot ovat samalla lähtöviivalla, mutta käytännössä ei ole ajateltavissa, että kaikki voisivat päästä yhtäaikaan sisälle tai että edes neuvotteluja jäsenyydestä aloitettaisiin kaikkien kanssa samanaikaisesti. Puola on avainasemassa. Ilman Puolaa laajentaminen ei olisi mielekäästä. Ja jos Puola otetaan jäseneksi, ei voitaisi jättää Tsekin tasavaltaa ja Unkaria ulkopuolelle. Sen jälkeen tulee jo vastaan vanha kulttuuriraja, jolle Euroopan unioninkin laajentuminen saattaa käytännössä pysähtyä.

Suomen paikka ei ole tässä jonossa. Meillä ei ole niitä historiallisia rasitteita, joiden takia neuvostoimperiumista vapautuneet kansakunnat nyt kaipaavat uskonvahvistusta: läntisen yhteisön jäsenkirjaa. Suomella se jo on. Mutta tästä huolimatta Naton laajentaminen ei voi olla vaikuttamatta Suomen asemaan.

Syntykö tosiasiallisesti, vaikkei tietenkään muodollisesti, uusi vaikutuspiirijako, jonka väärälle puolelle jälleen kerran jäävät Baltian maat? Näin voitaisiin Moskovassa tilannetta tulkita, vaikka tätä Nato ei tietenkään tarkoita.

Kun pohditaan keinoja Baltian maiden aseman vahvistamiseksi, on esitetty muun muassa sellaista ratkaisua, että Euroopan unioni hyväksyisi edes yhden Baltian maan - kysymykseen tulisi Viro - niiden valtioiden ryhmään, joiden kanssa unioni aloittaa omat laajentamisneuvottelunsa. On myös mietitty, mitä Suomi ja Ruotsi, yhdessä ja erikseen, voisivat tehdä Baltian turvallisuuden hyväksi.

Sekin mahdollisuus on otettava huomioon, että Yhdysvaltain presidentinvaalin jälkeen Naton laajentamishanke kaadetaan kongressissa. Joku voi kuvitella, että se olisi meille helpotus. Mutta olisi erehdys luulla, että silloin Euroopan tilanne jäisi ennalleen. Sellainen tulos voisi olla yhtä kohtalokas kuin kongressin päätös hylätä Kansainliitto ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Kun kerran laajentaminen on viety niin pitkälle kuin on tapahtunut, siitä perääntyminen järkyttäisi Yhdysvaltain Euroopan-politiikan uskottavuutta ja siten luottamusta Natoon. Se tulkittaisiin merkiksi siitä, että Yhdysvaltain vetäytyminen Euroopasta on väistämättä alkamassa. Se heikentäisi koko Euroopan turvallisuutta. Sitä meidän ei pidä toivoa riippumatta siitä, mikä Suomen oma suhde Natoon tulee olemaan.

Käsitykseni on, että riippumatta Yhdysvaltain presidentinvaalin tuloksesta Natoon laajentaminen käynnistyy ensi vuonna. Sekä presidentti Clinton että senaattori Dole ovat tähän sitoutuneet. Sitä tukee myös Saksa, jolle on ensiarvoisen tärkeätä, että se ei jää enää lännen etulinjamaaksi.

Ensimmäisessä vaiheessa neuvotellaan Puolan, Tshekin ja Unkarin ottamisesta Naton jäseniksi. Muita ehdokkaita, myös Baltian maita, ei suljeta pois, mutta mitään aikataulua niiden kanssa aloitettaville neuvotteluille ei varmaan aseteta.

Laajentamisen vaikutusta Venäjään pehmennetään kahdella tavalla. Ensinnäkin uudet jäsenvaltiot esittävät Norjan ja Tanskan tavoin, että ne eivät suostu ottamaan ydinaseita eikä vieraita joukkoja alueelleen rauhan aikana. Toiseksi Nato tarjoaa Venäjälle turvallisuuspoliittista yhteistyösopimusta, jollaista Moskova on jo muutama vuosi sitten ehdottanut.

Jos näin tapahtuu, Euroopan tilanne muuttuu olennaisella tavalla. Ratkaisevat päätökset turvallisuuspolitiikasta tehdään Natossa, ei EU:ssa tai WEU:ssa. Natolla on silloin myös keskeinen rooli Euroopan ja Venäjän välisten suhteiden kehittämisessä.

Siinä tilanteessa meidän on jälleen kerran pohdittava, mikä on meille turvallisempi vaihtoehto - sitoutuminen vaiko yksinjääminen? Oma käsitykseni on, että Euroopan muutoksen dynamiikka johtaa Euroopan yhteisön laajentumisen historian toistumiseen. Ensin siis Itävalta, joka tulee Nato-maiden ympäröimäksi, päättää hakea Naton jäsenyyttä, ja sen jälkeen Ruotsi ja Suomi seuraavat perässä - tietenkin samoin varauksin kuin Keski-Euroopan maat: ei ydinaseita eikä vieraita joukkoja rauhan aikana. Ne eivät pyri Natoon siitä syystä, että niihin kohdistuisi sotilaallinen uhka Venäjän taholta, vaan koska Naton ulkopuolelle jääminen merkitsisi jäämistä Euroopan turvallisuuspoliittisen päätöksenteon ja myös Naton ja Venäjän turvallisuuspoliittisen yhteistyön ulkopuolelle - epämääräiselle "harmaalle vyöhykkeelle", jota koskeviin päätöksiin ne eivät voisi välittömästi vaikuttaa.

On väitetty, ettei meitä hyväksyttäisi Naton jäseniksi, mutta tällaiselle käsitykselle ei ole mitään perusteita. Jos Natoa ryhdytään laajentamaan ja Keski-Euroopan valtiot otetaan jäseniksi, ei olisi ajateltavissa, että sellaiset vakaat demokraatit kuin Suomi ja Ruotsi hylättäisiin.

Kumpi maa tällä kerralla tekee aloitteen, jää nähtäväksi, mutta se voi jälleen kerran olla Ruotsi. Ruotsi noudattaa näennäisesti dogmaattista puolueettomuuspolitiikkaa, mutta on aina toiminut pragmaattisesti. Toisen maailmansodan aikana se sopeutui joustavasti sotatilanteen muutoksiin. Kylmän sodan aikana Ruotsi harjoitti puolueettomuuspeiton alla sotilaallista yhteistyötä Naton kanssa Neuvostoliiton hyökkäyksen varalta. Syksyllä 1990 Ruotsi käänsi yhdessä yössä EU-politiikkansa suunnan. Myös tänä päivänä Ruotsin ulkopoliittinen johto tarkastelee tilannetta ennakkoluulottomasti. Muistakaamme, mitä entinen pääministeri **Ingvar Carlsson** sanoi viime tammikuun lopulla pitämässään jäähyväispuheessa Ruotsin suhtautumisesta Natoon. Todettuaan, että Ruotsilla ei ole nyt aihetta hakea Naton jäsenyyttä, hän lisäsi, että Nato on muuttumassa eikä kukaan voi tietää, minkälainen Nato on 6-7 vuoden kuluttua. Naton uudistuminen toteutunee kuitenkin jo lyhyemmässä ajassa. Tästä on Bosnian operaatio ensimmäinen osoitus.

Suomen ja Ruotsin liittyminen Natoon helpottaisi myös Baltian ongelmaa. Silloin Baltia olisi välillisesti Naton suojeluksessa niin kuin Suomi ja Ruotsi olivat kylmän sodan aikana. Puolan liittyminen Natoon vaikuttaa vastaavalla tavalla Ukrainaan, joka jo nyt on Yhdysvaltain kolmanneksi suurin avunsaaja.

Tiedän, että niin Suomessa kuin Ruotsissakin ollaan hyvin vastahakoisia harkitsemaan pitkään noudatetun turvallisuuspoliittisen linjan muuttamista. Pienille ja vakaille valtioille muutokset ovat yleensäkin vastenmielisiä jo siitäkin syystä, että ne eivät voi itse niihin vaikuttaa, vaan joutuvat niihin sopeutumaan. Olemme nyt vasta sopeutumassa siihen suureen muutokseen, jota EU-jäsenyys merkitsee.

Mutta emme ole ajolähtötilanteessa. Voimme rauhassa seurata, muuttuuko Euroopan tilanne todella siihen suuntaan kuin olen kaavaillut. Jos näin tapahtuu, uskon Suomen poliittisen johdon toimivan yhtä ennakkoluulottomasti ja joustavasti kuin olemme ennenkin toimineet Euroopan suurissa mullistuksissa.